

A Civiljogászok vitatársaságának előadásai. *Új fogalmak a magánjogban* címmel tartotta meg dr. Mészlényi Artur kormányfőtanácsos, egyetemi tanár a Civiljogászok Vitatársaságában az ez évi sorozat első előadását. Bevezető szavaiban rámutat arra, ezek az „új fogalmak“ voltaképpen nem is oly újak és csak azért kell velük ily beállításban foglalkozni, mert a kérdéses jelenségek tömegesen lépnek fel és így nagy jelentőségre tesznek szert. Az előadó kiinduláspontja ama tétel volt, hogy a jogfejlődés során a magánjog területe mindinkább szűkül. Legtágabb volt a római jog korában, amikor magánjogi akciók szolgáltak oly jogi érdekek védelmére, amelyek ma a büntető vagy közigazgatási jog hatáskörébe vágnak. Különösen figyelemreméltó éppen a *közigazgatási jog* térhódítása, amennyiben az ingatlanforgalom és pályaválasztás szabadsága helyébe épűgy *közigazgatási* intézkedések lépnek, ahogy az egész vasut és hajófuvarozás lényegében közigazgatási hatóságok kezében van. Magánjog helyébe — *közjog*, ez megfelel annak az általános jelenségnek, amely korunkat jellemzi. A felvilágosodás individualizmusa, a Nietzsche-féle „sich ausleben“ helyébe a közületben való tagság érzése nyomul előtérbe. A gazdasági élet tömegtermelésének az egész vonalon a tömegszükséglet kielégítése a célja, így hát jogunk is, — *tömegjog*. Ha az élet egyes magánjogi viszonyai tömegesen lépnek fel, úgy közűgyé válnak és beavatkozik szabályozásukba a közigazgatási jog. Erre plasztikus példa: egy munkás elbocsájtása a munkaadó és közte felmerült magánjogi kérdés; ha egy gyár tömegesen elbocsájtja munkásait, ez már közűgy, amelybe közigazgatási hatóságok irányító szerepet kérnek. Ebből látjuk, hogy az elközjegiasodás folyamata a jogviszonyok *dimenziójával* összefüggésben. A kartellmegállapodás a termelők magánjogi ügylete, ha azonban e megállapodás olyan dimenziókat ölt, hogy az egész termelés lényegét érinti, akkor oly közűgygel állunk szemben, melynek szabályozásra pénzügyi, büntető és egyéb közigazgatási eszközöket vesz az államhatalom igénybe. A gazdasági helyzet által okozott nyugtalan belviszonyok szükségessé teszik az erőteljes intézkedéseket, melyek csak a társadalmi erők összefogásával valósíthatók meg, erre a magánjog nem mindig alkalmas.

Magánjogunk intézményeit az jellemzi, hogy a *közérdek*, közjó és a jó erkölcsök esatornáján a közjog belenyul a magánjog szuverénitásába. Így a részvénytársaságok életképessége felett a mérlegvalódiságról szóló törvény alapján a pénzügyminiszter dönt. Ide vág a joggal való visszaélés, a „síká“-tilalom is, mely a jog merev érvényesülését bizonyos mértékig általános szempontoknak veti alá. A telekkönyv ma már nem az a közhitelű fotografia, mint azelőtt, amennyiben szá-

mos olyan korlátozás van, amely nem tűnik ki a telekkönyvből, mégis mindenkinek tudnia kell. A magánjogi törvényjavaslatunk egy másik érdekes ujitása az „undue influence“ tilalma, mely szerint semmis az a szerződés, amely könnyelműség, tapasztalatlanság, avagy bizalmi állás kihasználásával jött létre.

Ime néhány példát mutattunk be abból a gazdag anyagból, melyet az előadó tételének igazolására felhozott.

Élénk taps fogadta a kitűnő előadást, melyet magas nivóju vita követett.

*

1929 október 31-én *Dr. Molnár Márton* tartott figyelemreméltó előadást egy kevésbé ismert exclusiv jogterületről: a *filmmagánjogról*. A nagyérdekű előadás röviden felfolette mindazt a joganyagot, ami ebben a legnagyobb részben még törvényes szabályozásra váró joganyagban felmerülhet. Ismertette a mozgófényképengedélyesekre vonatkozó és az általános jogtól eltérő társasági jogszabályokat, a filmesítés jogát (Verfilmungsrecht) és a forgalombahozatal jogát (Vertriebsrecht), az ezekre vonatkozó külföldi jogszabályokat. Különös méltánylást igényel a filmekre vonatkozó és az általánostól eltérő szerzői jogi fogalmak kifejtése, melyek közül nagyobb érdeklődésre tarthat számot a szovjetorosz törvényhozás által statuált kollektív szerzői jog.

*

Dr. Fränkel Pál november hó 7-én tartotta meg előadását „*Gépforgalmi ügyletek*“ címén. Az előadó bevezetőben rámutatott a kereskedelmi jog nagy körén belül jelentkező kisebb csoportok jelentőségére s az ezeket jellemző egyedi sajátosságokra, amelyek az egyes forgalmi típusok különleges szükségletei szerint hívják életbe a K. T. által is számbavett szokványokat, usanceokat. Napjainkban mind nagyobb szerepet játszik a legtágabb értelemben vett gépkereskedelem, ideértve tehát a motorok, traktorok és automobílok forgalmát is, sőt korunkat sokan a gépek korszakának nevezik, annyira rányomta a gép a maga bélyegét e kor technikai, társadalmi, sőt etikai életére is; érthető tehát, hogy a gépek óriási jelentősége a javak forgalmát szabályozó jogi életben is megnyilvánul.

A géppereknek nagy tömege kerül a bíróságok elé, amelyek azonban még ma is bizonyos idegenszerűséggel szemlélik és rendkívül nehezen kifürkészhető tárgynak tekintik a gépet, mint árut és innen származtatható a